

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Lider kształcenia zawodowego branży budowlanej

Raport końcowy

Lipiec 2012

opracował: Julia Krajanowska, specjalista ds. monitoringu i ewaluacji

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Wyniki badania ewaluacyjnego	4
2.1. Skuteczność	4
2.2. Trafność	10
2.3. Użyteczność	14
2.4. Trwałość	14
3. Poziom osiągnięcia wskaźników	16
4. Podsumowanie	18

1. Wstęp

W okresie kwiecień 2011 – lipiec 2012 Centrum Szkoleniowo Doradcze LIDER Anna Agnieszka Lisikiewicz realizowało projekt „Lider kształcenia zawodowego branży budowlanej” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu III Wysoka jakość systemu oświaty, Poddziałania 3.4.3 Upowszechnianie uczenia przez całe życie.

W projekcie, zgodnie z wytycznymi, prowadzona była bieżąca ewaluacja prowadzonych działań, za którą odpowiedzialny był specjalista ds. monitoringu i ewaluacji. Założenia metodologiczne ewaluacji zostały szczegółowo przedstawione w „Raporcie metodologicznym” opracowanym w kwietniu-maju 2011. Badania były prowadzone w oparciu o analizę treści, indywidualne wywiady pogłębione i badania kwestionariuszowe. Grupę badawczą stanowili uczestnicy projektu, opiekunowie praktyk oraz personel projektu.

W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki badania ewaluacyjnego. Wyniki zostaną przedstawione w formie odpowiedzi na postawione pytania badawcze z wykorzystaniem form opisowych, tabelarycznych oraz graficznych.

2. Wyniki badania ewaluacyjnego

2.1. Skuteczność

Na ile zakładany w projekcie cel główny został osiągnięty?

Celem głównym projektu „Lider kształcenia zawodowego branży budowlanej” było dostosowanie systemu kształcenia nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu branży budowlanej do sytuacji na rynku pracy w województwach pomorskim i warmińsko-mazurskim poprzez opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w latach 2011-2012.

Wstępna wersja programu doskonalenia zawodowego została opracowana podczas I Panelu Ekspertów, który odbywał się w Hotelu Orle w Gdańsku-Sobieszewie w dniach 11-12.06.2012. Skład Panelu przedstawia Tabela 1. Podczas PE omówiono zawartość merytoryczną programu, dokonano ustalenia jego formy, a także omówiono zasady rekrutacji do projektu oraz jego ewaluacji.

L.P.	Imię i Nazwisko	Macierzysta placówka/instytucja wraz z funkcją
1	Grażyna Przasnyska	Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty, Olsztyn, Kurator Oświaty
2	Krystyna Laudańska	Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku, dyrektor Wydziału Organizacji i Pragmatyki Zawodowej
3	Jarosław Krzemieniewski	Zespół Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, nauczyciel
4	Joanna Cichorek	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4, Kwidzyn, nauczyciel
5	Milena Andruszkiewicz	Zespół Szkół Budowlanych im. Żołnierzy Armii Krajowej w Olsztynie, nauczyciel
6	Elżbieta Hryniewicka	Zespół Szkół Technicznych im E. Kwiatkowskiego, Gdynia, nauczyciel
7	Alicja Zajączkowska	PrePost Consulting Alicja Zajączkowska, Gdańsk. metodyk
8	prof. Eligiusz Mieloszyk	Politechnika Gdańska, Gdańsk, wykładowca
9	dr Maciej Neugebauer	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn,

		wykładowca
10	Rafał Rafalski	Pracownia Projektowa EOS4 Projekt, Olsztyn, przedsiębiorca
11	Bartosz Sowa	Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne Budownictwa „ALFA” Sp. z o.o., Kwidzyn, przedsiębiorca
12	Jakub Czechowski	"Jc" Remonty Jakub Czechowski, Gdańsk, przedsiębiorca
13	Zbigniew Krzywiec	Pracownia Architektoniczna, Gdańsk, przedsiębiorca

Tabela 1. Skład I Panelu Ekspertów. Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji projektu.

Wstępna wersja programu doskonalenia była na bieżąco konsultowana z uczestnikami projektu, przedsiębiorstwami, a także szkołami i kuratoriami oświaty. Wyniki tych konsultacji oraz wstępne omówienie efektów i skuteczności programu miało miejsce podczas II Panelu Ekspertów (dokładny opis PE można znaleźć w „Raporcie z wdrażania programu doskonalenia zawodowego”, opracowanym w lutym 2012). Podczas spotkania poruszono również kwestię publikacji upowszechniającej i seminariów.

W okresie lipiec 2011- lipiec 2012 odbywało się pilotażowe wdrażanie programu doskonalenia przez grupę 40 nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu. Dokładne informacje na temat grupy wdrażającej program:

- 17 kobiet i 23 mężczyzn;
- 24 osoby w wieku 45+;
- 6 osób z terenów wiejskich;
- 33 osoby z wykształceniem wyższym, 4 osoby z wykształceniem pomaturalnym oraz 3 osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym;
- 31 nauczycieli kształcenia zawodowego i 9 instruktorów praktycznej nauki zawodu.

Każdy uczestnik odbył 10 dni praktyk w 3-5 przedsiębiorstwach oraz miał 32 h szkolenia metodycznego i 32 h szkolenia merytorycznego. Praktyki odbywały się najczęściej w niewielkich grupach, każda grupa miała przydzielone swojego opiekuna praktyk.

Ostatecznie prace nad programem doskonalenia zostały zakończone podczas III Panelu Ekspertów (1-2.06.2012, Kadyny, k. Elbląga). Podczas spotkania Eksperci (dokładny skład Panelu i zakres tematyczny jest wskazany w „II raporcie z wdrażania programu doskonalenia zawodowego) zostali zapoznani z przebiegiem wdrażania programu i wstępnymi wynikami ewaluacji. W związku z obecnością na PE przedstawicieli nadzoru pedagogicznego zasugerowano, aby program był dostosowany do zmian w systemie kształcenia zawodowego, które będą obowiązywać od września 2012. Ostateczna wersja programu była rozpowszechniona za pośrednictwem Internetu (strona internetowa) oraz razem z publikacjami upowszechniającymi np. na seminariach, podczas wysyłki do szkół.

Jakie czynniki sprzyjały osiągnięciu celu głównego projektu?

Czynniki sprzyjające osiągnięciu celu głównego:

- skład Panelu Ekspertów, w którym znaleźli się przedstawiciele różnych instytucji, środowisk i branż;
- zaangażowanie Ekspertów w wykonywane podczas Panelu zadania;
- wykorzystanie kilku metod promocji projektu;
- nawiązanie współpracy ze dużymi szkołami z województw, których dyrektorzy byli chętni do współpracy w ramach projektu;
- stała współpraca z Kuratoriami Oświaty;
- przyjęty sposób zarządzania projektem;
- znalezienie chętnych do współpracy firm, które podchodziły bardzo otwarcie i elastycznie do organizacji praktyk.

Jakie czynniki utrudniały osiągnięcie celu głównego projektu?

Czynniki utrudniające osiągnięcie celu głównego:

- rekrutacja do projektu przypadająca na okres wakacyjny;
- realizacja praktyk i szkoleń w roku szkolnym – trudności z pogodzeniem udziału w projekcie z pracą zawodową nauczycieli;

- niechęć części dyrektorów szkół do udzielanie swoim nauczycielom zgody na uczestnictwo w projekcie.

Na ile zostały osiągnięte założone w projekcie cele szczegółowe?

We wniosku o dofinansowanie założono następujące cele szczegółowe:

1. Opracowanie modelowego programu doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu z branży budowlanej z województwa warmińsko-mazurskiego i pomorskiego w roku 2012.
2. Pilotażowe wdrożenie modelu poprzez zrealizowanie 40 praktyk w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego i pomorskiego w latach 2011-2012.
3. Aktualizacja wiedzy i umiejętności 40 nauczycieli i dostosowanie ich do wymagań pracodawców województwa warmińsko-mazurskiego i pomorskiego.

Odpowiedź na pytanie badawcze w kontekście dwóch pierwszych celów szczegółowych została udzielona przy pytaniu dotyczącym osiągnięcia celu głównego.

Realizując projekt założono, że na aktualizację wiedzy i umiejętności oraz dostosowanie ich do wymagań pracodawców składa się kilka działań: praktyki, szkolenia metodyczne i merytoryczne oraz zakup pomocy naukowych w postaci podręczników. Z analizy ankiet końcowych oraz ewaluacji szkoleń metodycznych wynika że:

- uczestnicy pogłębili wiedzę i umiejętności w dużym stopniu (średnia kolejno 4,0 i 4,1 w skali 5-stopniowej – nikt nie zaznaczył, że jego wiedza/umiejętności w ogóle nie wzrosły)
- 97,5% osób poszerzyło wiedzę wykorzystywaną w branży budowlanej;
- 95% osób poszerzyło umiejętności wykorzystywane w branży budowlanej;
- 100% osób poszerzyło wiedzę i umiejętności z zakresu nowoczesnych metod nauczania.

Należy zaznaczyć, że z badań ewaluacyjnych wynika, że nie było osoby, która nie podniosła by wiedzy lub umiejętności w żadnym zakresie. Jednoznacznie świadczy to o tym,

że 40 osób zaktualizowało swoją wiedzę i umiejętności albo przez jej pogłębienie albo poprzez poszerzenie.

Co sprzyjało osiągnięciu celów szczegółowych?

Czynniki sprzyjające osiągnięciu celów szczegółowych:

- skład Panelu Ekspertów, w którym znaleźli się przedstawiciele różnych instytucji, środowisk i branż;
- zaangażowanie Ekspertów w wykonywane podczas Panelu zadania;
- wykorzystanie kilku metod promocji projektu;
- nawiązanie współpracy ze dużymi szkołami z regionu, których dyrektorzy byli chętni do współpracy w ramach projektu;
- stała współpraca z Kuratorium Oświaty;
- przyjęty sposób zarządzania projektem;
- znalezienie chętnych do współpracy firm, które podchodziły bardzo otwarcie i elastycznie do organizacji praktyk;
- postawienie dużego nacisku na upowszechnianie (artykuły upowszechniające, publikacja, seminaria), które dodatkowo wzmacniało zainteresowanie projektem i rozreklamowało koncepcję programu doskonalenia zawodowego.

Co utrudniało osiągnięcie celów szczegółowych?

Czynniki utrudniające osiągnięcie celów szczegółowych:

- rekrutacja do projektu przypadająca na okres wakacyjny;
- realizacja praktyk i szkoleń w roku szkolnym – trudności z pogodzeniem udziału w projekcie z pracą zawodową nauczycieli;
- niechęć części dyrektorów szkół do udzielania swoim nauczycielom zgody na uczestnictwo w projekcie.

W jakim stopniu praktyki i szkolenia realizowane w ramach projektu przyniosły oczekiwane efekty?

Oczekiwane efekty przewidziane przez Wnioskodawcę na etapie pisania wniosku o dofinansowanie to:

- aktualizacja praktycznej i teoretycznej wiedzy u 90% (36 osób) nauczycieli w zakresie nowoczesnych technik i technologii w obszarze budownictwa;
- 36 osób zaktualizowało wiedzę i umiejętności w zakresie atrakcyjnych metod nauczania oraz projektowania i tworzenia nowoczesnych środków dydaktycznych.

Bieżący monitoring i ewaluacja projektu pozwoliły na zabranie wiarygodnych danych dotyczących stopnia osiągnięcia tych efektów. Informacje zwrotne były zbierane za pomocą: ankiet, wywiadów, dzienników praktyk i sprawozdań. Dokładna analiza wyników badań ewaluujących działania podejmowane w ramach pilotażowego wdrażania programu znajduje się w „II raporcie z wdrażania programu doskonalenia zawodowego”.

Z wyników ankiet ewaluacyjnych po projekcie wynika, że uczestnicy projektu w dużym stopniu (średni wzrost oceniono na 4,0 punkty w skali 5-stopniowej) pogłębili posiadaną już przez nich wiedzę wykorzystywaną w branży budowlanej. Podobnie ustosunkowali się do pogłębienia umiejętności – średnia odpowiedź to 4,1. Z dokładnej analizy ankiet wynika, że wszystkie osoby uważają, że podniosły posiadane już wiedzę i umiejętności. Można zatem stwierdzić, że 40 osób zaktualizowało swoją praktyczną i teoretyczną wiedzę.

Przez dostosowanie umiejętności do realiów współczesnej gospodarki rozumie się zdobycie nowej wiedzy i umiejętności poprzez uczestnictwo w praktykach w przedsiębiorstwach aktywnie działających na rynku. W ankiecie ewaluacyjnej na pytanie: *Czy dzięki uczestnictwu w praktykach poszerzyła się Pani/Pana wiedza...?* 39 osób odpowiedziało twierdząco i podało przykłady zdobytej wiedzy. Na analogiczne pytanie dotyczące umiejętności twierdząco odpowiedziało i przykłady podało 38 osób. Należy jednak zaznaczyć, że nie było osoby, która uważa, że nie zdobyła żadnych z tych elementów (tj. nowej wiedzy/umiejętności), co oznacza, że każdy z uczestników (40 osób) zdobył jakieś nowe zdolności lub wiedzę.

W przypadku szkoleń metodycznych, jak wynika z analizy ankiet, 100% osób biorących w nich udział uznało, że wzrosła ich wiedza i umiejętności z zakresu tematycznego szkolenia.

W jakim stopniu przyjęty sposób zarządzania projektem przyczynił się do realizacji celów i osiągnięcia założonych rezultatów?

Zarządzanie projektem opierało się na stałym kontakcie między członkami Zespołu Zarządzającego, w którego skład wchodził: Koordynator Projektu, Asystent ds. administracyjnych, Specjalista ds. programu doskonalenia oraz Specjalista ds. monitoringu i ewaluacji. ZZ kontaktował się ze sobą osobiście, telefonicznie luba mailowo. Średnio raz na 2 tygodnie odbywało się spotkanie całego Zespołu Zarządzającego. Na spotkaniach omawiano wspólnie kwestie związane z realizacją projektu oraz planowano kolejne działania. W przypadku trudności (np. z rekrutacją) regularne spotkania sprzyjały wspólnemu znajdowaniu rozwiązań i przeciwdziałaniu ewentualnym ryzykom.

2.2. Trafność

Czy cel główny i cele szczegółowe postawione w projekcie odpowiadają faktycznym potrzebom nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu?

O dostosowaniu celu głównego i celów szczegółowych do faktycznych potrzeb nauczycieli i instruktorów świadczą dwie rzeczy:

1. Uczestnicy projektu w większości (97,5%) wskazali plusy programu doskonalenia, natomiast za minusy uważali takie rzeczy jak np. krótki czas trwania praktyk, okres ich realizacji. Zakłada się, że gdyby nauczyciele/instruktorzy uważali dostarczone im wsparcie za niepotrzebne, nie udzieliliby tylu pozytywnych opinii na temat tej inicjatywy.
2. W ankietach ewaluacyjnych uczestnicy projektu wypowiedzieli się na temat tego, czy program doskonalenia jest inicjatywa wartą kontynuowania. Z badania wynika, że 40 osób (100%) udzieliło na te pytanie pozytywnej odpowiedzi, tzn. że uważają, że inicjatywę należy kontynuować. Przyjmuje się, że jeśli uczestnicy chcą, by inicjatywa wdrażana w ramach projektu była kontynuowana, to była ona zgodna z ich potrzebami.

Nauczyciele mieli możliwość wskazania o jakie elementy należy poszerzyć lub jak można ulepszyć programy doskonalenia zawodowego. Najczęściej pojawiające się w ankietach i wywiadach odpowiedzi to:

- możliwość odbycia praktyk w okresie wakacji
- możliwość odbycia dłuższych praktyk lub w większej ilości przedsiębiorstw;
- możliwość odbywania praktyk na terenie całej Polski.

Uwagi te są propozycjami ulepszenia inicjatywy, ale nie negują samego pomysłu wsparcia w ramach programu doskonalenia zawodowego jako pomysłu nietrafionego.

W jakim stopniu wsparcie udzielane w ramach projektu spełniło oczekiwania uczestników?

Przyjmuje się, że o spełnieniu oczekiwań uczestników świadczy przydzielenie plusów/minusów projektowi. Z badania ewaluacyjnego wynika, że plusy wymieniło 39 osób (97,5%), a to świadczy o dużym spełnieniu oczekiwań uczestników.

Czy przyjęty sposób rekrutacji sprzyjał czy utrudniał zebraniu grupy docelowej na praktyki?

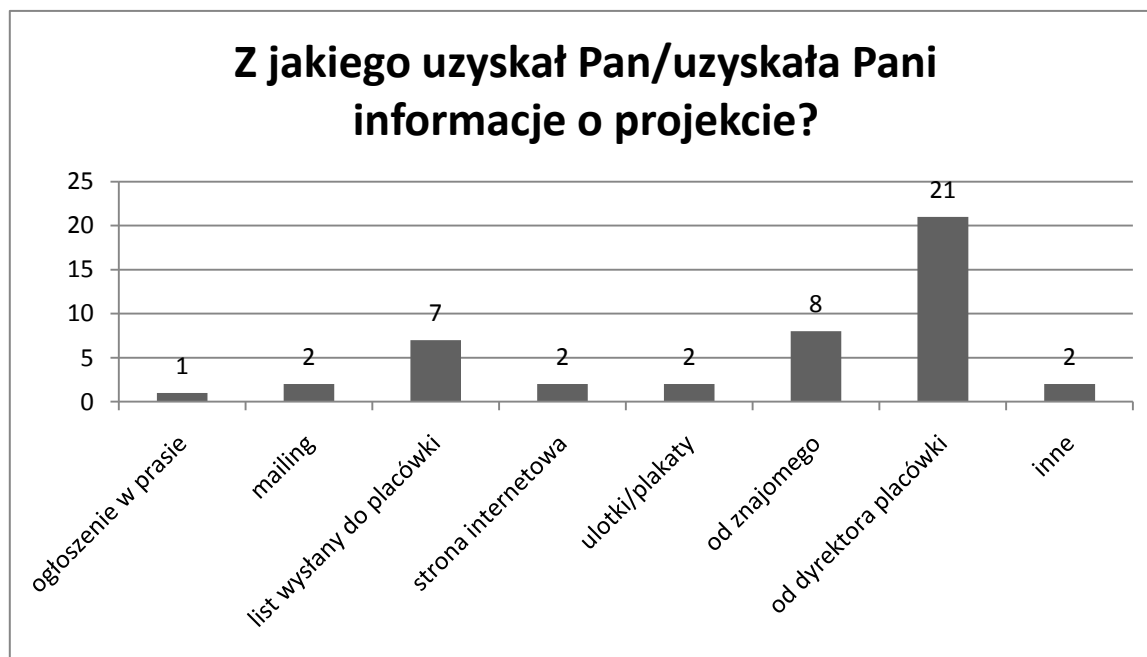
W pierwotnej wersji wniosku o dofinansowanie przewidziano, że rekrutacja będzie trwała 5 miesięcy, w okresie czerwiec-grudzień 2011. Okres ten przypadł w dużej mierze na wakacje i przerwę w pracy szkół w związku z czym znacznie utrudniło to kontakt z placówkami i nauczycielami. Wpłynęło to niekorzystnie na rekrutację, która przesunęła się o 2 miesiące (odpowiadające 2 miesiącom wakacji) i zakończyła w lutym 2012.

Specjalista ds. programu doskonalenia, odpowiedzialny w projekcie za rekrutację, podejmował różne kroki w celu zrekrutowania założonej liczby osób do projektu. Wykorzystywano następujące metody:

- ogłoszenia rekrutacyjne w prasie;
- ogłoszenia na portalach internetowych – ogólnych, edukacyjnych oraz branżowych;
- mailing;
- listy do placówek;
- uloty/plakaty zostawiane lub przesyłane do szkół;

- strona internetowa projektu;
- wizyty w szkołach w celu spotkania się z dyrektorem i/lub radą pedagogiczną.

W ankiecie wstępnej uczestnicy projektu wskazywali z jakiego źródła uzyskali informację o projekcie. Strukturę odpowiedzi na te pytanie obrazuje Wykres 1.

Wykres 1 Skuteczność źródeł informacji o projekcie. Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet wstępnych.

Najmniej skutecznymi sposobami okazały ogłoszenia w prasie oraz mailing. Pojedyncze osoby wskazały jako źródło ulotki i plakaty oraz stronę internetową. Bardziej skuteczną formą okazały się listy wysyłane do placówek i informacje od znajomych, natomiast zdecydowana większość uczestników dowiedziała się o projekcie od dyrektora szkoły. Można zatem wnioskować, że najsukuteczniejszą formą rekrutacji były spotkania w szkołach z dyrektorami, podczas których specjalista ds. programu doskonalenia mógł osobiście przedstawić projekt i korzyści płynące z uczestnictwa w nim.

Prowadzeniu rekrutacji nie sprzyjał okres, na który została ona pierwotnie przewidziana. Formularze zgłoszeniowe zaczęły sphywać do Biura Projektu dopiero na początku roku szkolnego, kiedy przeprowadzono w szkołach szereg spotkań mających na celu przedstawienie projektu i zachęcenie do udziału w nim.

Jaka była motywacja uczestników zgłaszających się na praktyki?

W ankietach wstępnych uczestnicy projektu zostali zapytani o to, co ich zmotywowało do udziału w projekcie. Mogli wybrać 3 odpowiedzi ze wskazanej kafeterii oraz wpisać własną odpowiedź przy opcji „inne”. Wyniki badania przedstawiały się następująco:

- chęć rozwoju zawodowego – 31 osób, 77,5%;
- możliwość zdobycia nowej wiedzy – 27 osób, 67,5%;
- możliwość zdobycia nowych umiejętności – 20 osób, 50%;
- możliwość wykorzystania posiadanej wiedzy w praktyce – 21 osób, 35%;
- możliwość odbycia praktyk w interesującym uczestnika przedsiębiorstwie – 14 osób, 35%;
- możliwość zapoznania się z nowymi technologiami – 12 osób, 30%;
- chęć nawiązania współpracy z przedsiębiorstwami – 11 osób, 27,5%;
- możliwość zdobycia materiałów dydaktycznych dla uczniów – 2 osoby, 5%;
- polecenie dyrektora – 0 osób.

Można zatem stwierdzić, że najważniejsze czynniki motywujące nauczycieli i instruktorów do udziału w praktykach to chęć rozwoju zawodowego oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności. Duża część uczestników chciała również spróbować wykonać w praktyce to, co zna z teorii, w przedsiębiorstwach, które ich interesują, wykorzystujących nowe technologie. Nauczyciele i instruktorzy chcąc uczestniczyć w praktykach brali również pod uwagę możliwość nawiązania długofalowej współpracy z przedsiębiorstwami. Tylko dwie osoby wskazała, że chcą przy okazji praktyk zdobyć materiały dla swoich uczniów.

Czy sposób organizacji praktyk i szkoleń odpowiadał uczestnikom?

W ankietach ewaluacyjnych Uczestnicy ocenili kwestie organizacyjne projektu w skali od 1 do 5 (gdzie: 1 – bardzo słabo, 2 – słabo, 3 – średnio, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze). Średnia uzyskana ocena to 4,7, co świadczy o dużym zadowoleniu uczestników ze sposobu organizacji praktyk i szkoleń.

2.3. Użyteczność

Czy wiedza przekazywana podczas praktyk i szkoleń będzie wykorzystywana przez uczestników w ich pracy zawodowej?

Dane do zweryfikowania użyteczności projektu w kontekście pracy nauczycieli i instruktorów w szkole zbierane były głównie za pomocą ankiet ewaluacyjnych, w których było pytanie otwarte dotyczące tego, czy program doskonalenia zawodowego jest inicjatywą wartą kontynuowania. Nauczyciele uzasadniając swoje odpowiedzi podawali następujące przykłady: „pozyskanie nowych metod pracy”, „dzięki nowej wiedzy lepiej można kształcić uczniów”, „poznałam nowe technologie, które wykorzystam w pracy z uczniami”, „pozwała na lepszy przekaz wiedzy uczniom”.

Sygnaly świadczące o tym, że wiedza i umiejętności zdobyte dzięki projektowi będą wykorzystywane przez uczestników w pracy zawodowej docierały do Realizatora również podczas Paneli Ekspertów i seminariów. Nauczyciele i instruktorzy mówili, że już przekazują wiedzę nowe informacje, organizują dla nich wycieczki do przedsiębiorstw, w których sami byli na praktykach oraz dzięki współpracy z przedsiębiorstwami zdobywają materiały dydaktyczne dla szkół. Ważne dla nauczycieli jest również to, że uczestnictwo w praktykach podnosi ich autorytet wśród uczniów.

2.4. Trwałość

Czy opracowane w ramach projektu programy doskonalenia będą wywoływały trwałe zmiany?

Główną trwałą zmianą jaką należy wskazać w tym miejscu jest nawiązanie współpracy między szkołami a przedsiębiorstwami. Organizowane są wycieczki do firm, w których były praktyki, uczniowie mogą dzięki temu zobaczyć realizację budów i projektów w praktyce. Dzięki kooperacji szkoły mogą realizować praktyki uczniowskie w tych przedsiębiorstwach oraz zdobywać darmowe materiały dydaktyczne dla uczniów.

Czy inicjatywa programów doskonalenia będzie kontynuowana w przyszłości?

O tym czy programy doskonalenia zawodowego będą kontynuowane decyduje podejście i zaangażowanie dwóch stron: nauczycieli/instruktorów i przedsiębiorstw. Ze strony nauczycieli w ankietach ewaluacyjnych zebrano informację czy program jest pomysłem wartym kontynuowania. Odpowiedzi twierdzącej udzielili wszyscy uczestnicy (40 osób). Ponadto o dalszym zainteresowaniu nauczycieli doskonaleniem świadczą sygnały, że praktyki i szkolenia trwały zbyt krótko.

Informacje na temat chęci do dalszej współpracy zebrano również od przedsiębiorstw za pomocą kart opiekunów praktyk. Opiekunowie odpowiedzieli na pytanie: *Czy przedsiębiorstwo będzie chciało w przyszłości angażować się we współpracę ze szkołami?* Jedno przedsiębiorstwo udzieliło odpowiedzi negatywnej argumentując to zbyt małymi profitami płynącymi w ich stronę z inicjatywy programów doskonalenia. Jednak zdecydowana większość firm (97,2%) udzieliła odpowiedzi pozytywnej dostrzegając wiele obopólnych korzyści płynących ze współpracy ze szkołami i chętnie będzie kontynuować współpracę.

3. Poziom osiągnięcia wskaźników

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ DOCELOWA	WARTOŚĆ OSIĄGNIĘTA OD POCZĄTKU REALIZACJI	% OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKA OD POCZĄTKU PROJEKTU
liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli trwających co najmniej 2 tygodnie praktykach w przedsiębiorstwach	40 (17K i 23 M)	40 (17K i 23 M)	100%
liczba opracowanych modeli programów doskonalenia zawodowego	1	1	100%
liczba opracowanych raportów z wdrażania programu doskonalenia zawodowego	3	3	100%
liczba przedsiębiorstw zaangażowanych w realizację programu doskonalenia zawodowego nauczycieli	10	36	360%
liczba raportów z audytu zewnętrznego	1	1	100%
liczba nauczycieli, u nastąpiła aktualizacja praktycznej i teoretycznej wiedzy w zakresie nowoczesnych technik i technologii w obszarze budownictwa	36	40	111%

liczba nauczycieli, którzy zaktualizowali wiedzę i umiejętności w zakresie atrakcyjnych metod nauczania oraz projektowania i tworzenia nowoczesnych środków dydaktycznych	36	40	111%
liczba posiedzeń Panelu Ejspertów	3	3	100%
liczba dni szkoleniowych	24	24	100%
liczba praktyk	40	40	100%
liczba publikacji	1	1	100%
liczba wydanych publikacji w wersji papierowej	500	500	100%
liczba nagranych publikacji na CD	1000	1000	100%
liczba seminariów	2	2	100%

4. Podsumowanie

Na podstawie ewaluacji projektu można wysnuć następujące wnioski:

- cel główny i cele szczegółowe projektu zostały osiągnięte;
- zrealizowano wszystkie wskaźniki założone w projekcie, część w stopniu wyższym niż pierwotnie zakładano, co świadczy o dużej skuteczności działań podejmowanych w ramach projektu;
- uczestnicy projektu uważają, że programy doskonalenia zawodowego są przydatną i wartą kontynuowania inicjatywą;
- projekt w wysokim stopniu zaspokoił potrzeby nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu;
- istnieją realne możliwości na kontynuowanie programów doskonalenia zawodowego;
- projekt przyniósł dużo dodatkowych pozytywnych efektów, niezakładanych we wniosku o dofinansowanie.

W przypadku chęci realizowania podobnych przedsięwzięć rekomenduje się:

- dokładne przemyślenie harmonogramu projektu;
- umożliwienie nauczycielom i instruktorom uczestniczenia w większej liczbie dni praktyk.